

Ret er tvivlsomt — jeg synes nu altsaa ligesom Nellesmann, at det er utvivlsomt —; men det vilde dog i hvert Fald være det heldigste, siger man, det mest demokratiske, det, der mest er i Overensstemmelse med Retsstatens Idé, om Højesteret stod over Lovgivningsmagten som Grundlovens Vogter.

Jeg vil gerne se et Øjeblik ogsaa paa dette Problem. Der er om dette Spørgsmaal lige saa vild Uenighed Verden over som om Fortolkningen af Grundlove. Muligvis vil det ikke undre, at den Statsminister, som gennemførte Grundloven af 1915, det ærede Medlem Hr. Zahle, anser det for uheldigt, om Højesteret havde denne Myndighed. Thi Zahle er jo Politiker, vil man sige. Men saa maa man omvendt ogsaa sige, at det er uden Betydning, at f. Eks. Højesteretsdommer Olrik i den tidligere nævnte Afhandling anser det for heldigt at lade Højesteret have denne Myndighed, hvad Højesteret jo ogsaa selv har hævdet i de senere Aar; thi saa maa Domstolens Opfattelse jo ogsaa lades ude af Betragtning, da de ligeledes er Part i Sagen. Saaledes ræsonnerer jeg dog ikke, jeg synes aldrig, man skal gaa efter Debattørernes Livsstilling, men efter deres Argumenter, og jeg maa i denne Forbindelse nævne, at Statsminister Zahles for øvrigt meget rolige og saglige Begrundelse af sit Standpunkt i den bekendte Diskussion med Overretssagfører Oscar Johansen netop udførligt citeres i dette norske Værk.

Langt skarpere end forhenværende Statsminister Zahle udtaler for øvrigt den berømte norske Politiker Johan Sverdrup sig, da han i Stortinget 1869 udtalte følgende: „Skulde man her erkende, at Høiesteret forstår den sak bedre enn tinget og regjeringen tilsammen? Skulde en høiesteretsdom stå over Stortingets og regjeringens, de suverene statsmaktens beslutninger? Var der nogen, der turde si, at de syv herrer skulde være innbegrepet av all visdom, sveve over oss som et forsyn, vi må bøie oss for? Det vilde være galmanstale å si sådant.“ Det er temmelig stærke Udtryk, men endnu ejendommeligere virker det at se, at den norske Højesteretspræsident Finn i den store Koncessionssag i 1918 udtalte i sit dissenterende Votum: „Jeg er personlig af den Mening, at det vilde være den forfatningsmæssig rigtige Lære, at Domstolene ikke har en saadan Competence, med andre Ord, at de paagældende Bestemmelser i Grundloven er givet som en Rettesnor, Instruktion for den lovgivende Mynd-

dighed, til hvis eget diskretionære Skøn en loyal Forfølgelse af dem er overladt.“ Og det siger han, uagtet den almindelige Mening i Norge som her gaar i modsat Retning ligesom den norske Højesterets Dom i vedkommende Sag.

Naa, det er selvfølgelig aldrig afgørende at kunne citere saa og saa mange private, nok saa lærde Personers Meninger pro et contra. Men hvilke *praktiske* Konsekvenser vil Anerkendelsen af denne Højesterets Overvægt over den samlede Lovgivning have? Det er et langt vigtigere Spørgsmaal. Matzen og Berlin med flere gaar forholdsvis let henover dette Problem. Men ogsaa paa det Spørgsmaal tager Nellesmann haandfast, idet han skriver: „Det nytter ikke at sige, at Domstolene ved at nægte at dømme efter en formentlig grundlovsstridig Lov kun holde sig indenfor deres sædvanlige og naturlige Competence og ingenlunde derved stille sig over Lovgivningsmagten, idet de ikke umiddelbart erklære Lovén for ugyldig i Almindelighed, men kun afgjøre det enkelte dem foreliggende Tilfælde; thi naar Lovén i de enkelte Tilfælde, som komme for Domstolene, tilsidesættes, opløses dens Kraft, og Ingen vil adlyde den, hvilket navnlig vil være klart ved den Slags Love, som slet ikke kunne bringes til Anvendelse uden igjennem Domstolene.“ Her nævner Nellesmann Straffelove. „Lovgivningsmagten vil i saadanne Tilfælde blive nødt til at bøie sig for Domstolene og komme under disses Control og Censur i Henseende til dens Competence.“

Og i Tilslutning til disse Udtalelser om Teoriens opløsende Karakter skriver han yderligere: „Det maa ikke oversees, at der er store practiske Ulemper i *andre* Retninger forbunden med at tillægge Domstolene den fuldstændige Prøvelsesret overfor almindelige Love, da dette fører til en Usikkerhed for Borgerne i Henseende til, hvad der gjælder som Ret i Staten, der under en modsat Forudsætning ikke er tilstede. Det er ikke den Enkeltes Sag at undersøge og paa egen Risiko afgjøre den Slags store constitutionelle Spørgsmaal, hvorom her er Tale, og det er et yderst uheldigt Forhold, at nogle af Borgerne adlyde en Lov, medens andre ikke gjøre det, stolende paa at faae Medhold hos Domstolene og undertiden faa dette, undertiden ikke, ligesom det let kan blive i høi Grad demoraliserende for Statens Auctoritet, at Love ansees for gyldige og anvendes af de administrative Myndigheder, medens de tilsidesættes af Domstolene,